

ΓΝΩΣΤΑ ΚΑΙ ΑΓΝΩΣΤΑ

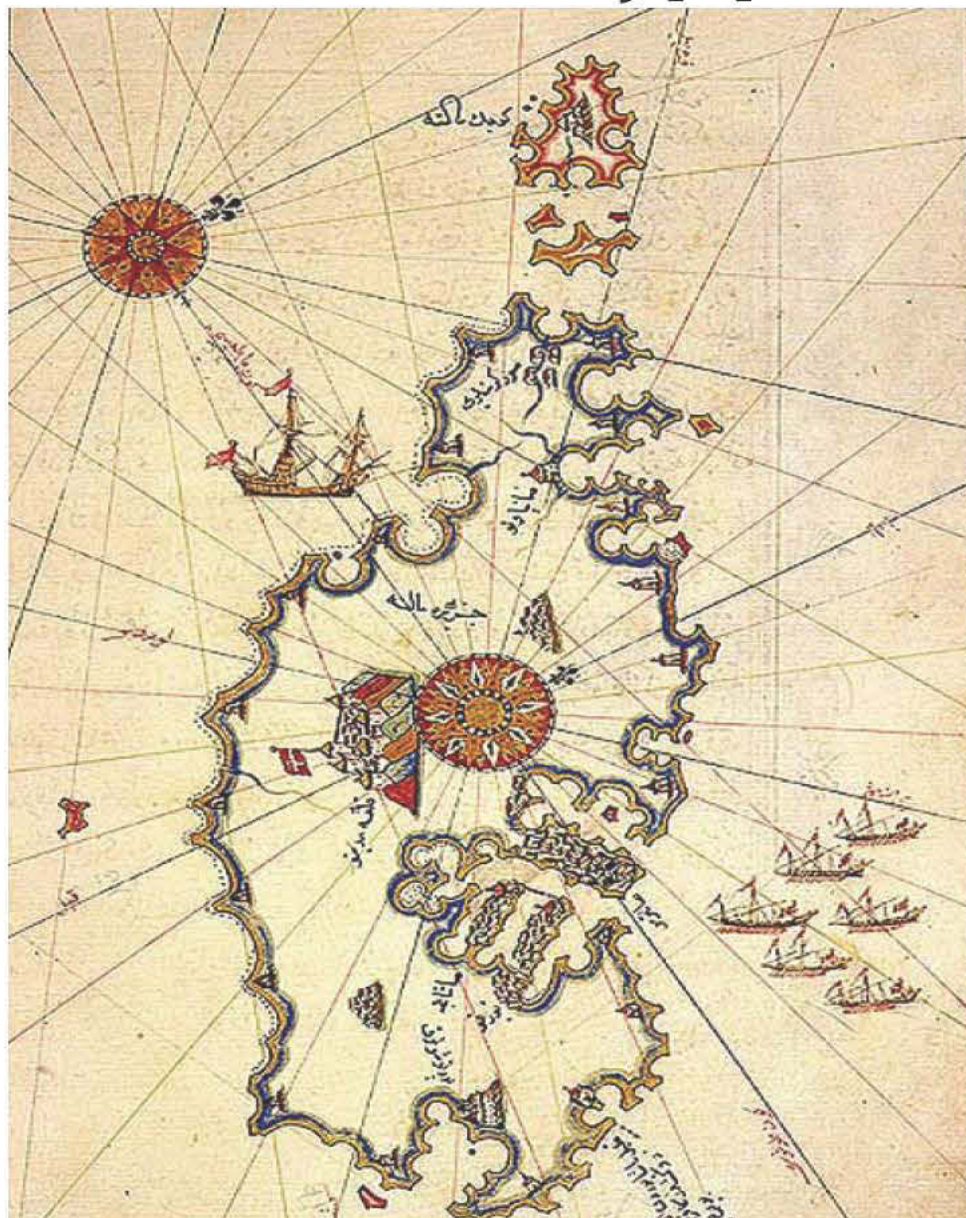
Γράφει ο Αντώνης Αμπατζής → ampandonis@gmail.com

«ΜΑΛΤΑ ΓΙΟΚ» Ένας μή θαλασσινός λαός

Οι “απειλές” των Τούρκων το τελευταίο διάστημα είναι συνεχείς και προκλητικές. Ο Τούρκος πρόεδρος Ερτογκάν μετά το αποτυχημένο πραξικόπημα έχει αναγάγει την πολιτική των προκλήσεων σε πρώτο θέμα. Έτσι βλέπουμε το τελευταίο χρονικό διάστημα να εγείρει την επαναδιαπραγμάτευση της συνθήκης της Λωζάνης, να αναφέρεται «στα σύνορα της καρδιάς του», με αναφορές στο παλιό οθωμανικό καθεστώς. Και αμέσως ανοίγει ξανά το θέμα με τις γκρίζες ζώνες στο Αιγαίο. Το κατεστημένο της Τουρκίας διατηρεί αλλά και αξιοποιεί για τους δικούς του λόγους προς εσωτερική κατανάλωση στην χώρα τους όλα τις παραπάνω. Η πρόκληση δεν σταματά εκεί και αναφέρεται και στην αξίωση για την διεκδίκηση 18 νησιών. Όλοι μας γνωρίζουμε ότι οι τούρκοι δεν είναι ναυτικός λαός. Πολλές φορές κατά την ιστορία τους αυτό έχει αποδειχθεί περίτρανα. Και επειδή η ιστορία έχει ιδιαίτερο ενδιαφέρον ας θυμηθούμε το περίφημο “Μάλτα γιοκ”. Όταν θέλουμε να ειρωνευτούμε τους Τούρκους για διάφορες αδυναμίες τους, συνηθίζουμε να λέμε αυτή τη φράση, που θα πει στα τούρκικα «Μάλτα δεν υπάρχει».

Η φράση αυτή που κατάντησε διεθνής, βγήκε από την εποχή που κάποιος Τούρκος πλοίαρχος ταξίδευε, με εντολή να πάει στη Μάλτα (νησιωτικό κράτος της Μεσογείου νοτιώς της Σικελίας), και δεν μπορούσε να τη βρει ούτε στο χάρτη. Παρά το ότι η Οθωμανική Αυτοκρατορία είχε μια εξαιρετικά μεγάλη ακτογραμμή ιδιαίτερα στη Μεσόγειο, οι ίδιοι οι Τούρκοι ποτέ δεν θεωρήθηκαν θαλασσινός λαός, αλλά ούτε είχαν ποτέ εκδηλώσει κάποιο σχετικό ενδιαφέρον. Τη στάση τους αυτή θα πρέπει να την αποδώσει κανείς στο γεγονός ότι κύρια ασχολία στην κοιτίδα τους είχαν την κτηνοτροφία και τον πόλεμο, στον οποίο μοιραία τους οδηγούσε η νομαδική τους ζωή. Θα πρέπει επίσης να αποδοθεί και στη γενικότερη απροθυμία τους να προσαρμοστούν στις εκάστοτε νέες καταστάσεις και μάλιστα όταν αυτές αφορούσαν κατώτερες, σύμφωνα με τα δικά τους κριτήρια, δραστηριότητες με τις οποίες ουδέποτε εξοικειώθηκαν. Έτσι η παρουσία τους στο εμπόριο ήταν μηδαμινή και ειδικά στο δια θαλάσσης, ανύπαρκτη. Τη διεκπεραίωση των σχετικών διαδικασιών την είχαν αφήσει είτε σε κατώτερα μιλέτ όπως αυτά των υπόδουλων (κυρίως Ελλήνων), είτε σε υπηκόους άλλων κρατών (της Γένο-

Η Μάλτα σε χάρτη του τούρκου ναυάρχου Πίρι Ρέις

βας και της Βενετίας κυρίως). Όσον αφορά το πολεμικό της ναυτικό μόνο κατ’ όνομα ήταν Οθωμανικό. Ο Σουλτάνος το είχε μεν κάτω από τον πλήρη έλεγχό του, μόνο όμως ένας μικρός αριθμός των πληρωμάτων του ήταν Τούρκοι. Οι υπόλοιποι προερχόταν ή από τους κατακτημένους λαούς, τα κατώτερα (κυρίως Έλληνες), ή από το παιδομάζωμα είτε ήταν εξωμότες (αυτός που αρνήθηκε δηλαδή τη θρησκεία του και ασπάστηκε άλλη (κυρίως για χριστιανό που αλλαξοπίστησε), που αποειλούσαν τα ανώτερα και ανώτατα πληρώματα. Η έκφραση «Μάλτα γιοκ εφέντιμ» δείχνει με ειρωνικό και κάπως χαιρέκακο τρόπο την κακή σχέση των Τούρκων με τη θάλασσα. Για την προέλευσή της υπάρχουν διάφορες εκδοχές οι οποίες συγκλίνουν στο ότι ο Σουλτάνος έστειλε κάποια ναυτική δύναμη στη Μάλτα η οποία όμως γύρισε πίσω άπρακτη.

Σύμφωνα με όσα γράφει ο συγγραφέας και δημοσιογράφος Τάκης Νατσούλης στο βιβλίο του «Λέξεις και Φράσεις Παροιμιώδεις», όταν Τούρκος κυβερνήτης βρέθηκε στην

γιοκ».

Το Μάλτα Γιοκ όμως ποιος το είχε πει; Υπάρχουν δύο ονόματα.

Ο πρώτος είναι Ναύαρχος Πίρι Ρέις, στην προσπάθειά του κάποτε να βρει το γνωστό νησί της Μεσογείου και καταγράφηκε στα διεθνή ναυτικά χρονικά.

Παρ όλα αυτά, ο τούρκος ναύαρχος έγινε σύμβολο της όποιας τουρκικής ναυτοσύνης, και το όνομά του δόθηκε στο γνωστό τουρκικό ωκεανογραφικό σκάφος.

Οι Μαλιτζέοι όμως αναφέρουν και επιμένουν ότι το είπε ο Μπαρμπαρόσα. Πριν πάνε στην Μάλτα οι Τούρκοι κατέλαβαν την GOZO τό δεύτερο σε έκταση νησί, συνέλαβαν τους κατοίκους του και τους πούλησαν δούλους στα σκλαβοπάζαρα της Ανατολής. Τότε ο JEAN-BATISTE DE LA VALLETE αποφάσισε να πολεμήσει μέχρις εσχάτων τους Τούρκους.

Κάλεσε σε βοήθεια την Γαλλία και με την βοήθεια του Καθολικού κόσμου ρίχτηκε ακάθεκτος κατά των Τούρκων με αποτέλεσμα οι Τούρκοι να πάθουν πανωλεθρία και να καταστραφεί όλος ο στόλος τους και όσοι έμειναν ειράμπισαν σε φυγή μαζί με τον ναύαρχό τους Χαϊρεντίν Μπαρμπαρόσσα.

Όταν ο Μπαρμπαρόσσα πήγε στον Σουλτάνο να αναφέρει το γεγονός και ο Σουλτάνος τον ρώτησε αν κατέλαβε την Μάλτα αυτόν τον μικρό βράχο. Ο Μπαρμπαρόσσα απάντησε: ΜΑΛΤΑ ΓΙΟΚ». ΔΕΝ ΤΗΝ ΒΡΗΚΑ.

Κατά συνέπεια όλων των παραπάνω οι Οθωμανοί δεν ήταν φορείς κάποιας απόλυτης δύναμης και ότι η αποτυχία στη Μάλτα ήταν ελπιδοφόρο σημάδι ότι η μέχρι τότε άπτητη ουσιαστικά Αυτοκρατορία ήταν δυνατόν να νικηθεί.

Όπως και έγινε.

ανάγκη να χαράξει την πορεία του πλοίου για Μάλτα πήγε στη καμπίνα του με τους χάρτες, όπου πριν από λίγο ο καμαρότος τού είχε σερβίρει τον καφέ. Την ώρα που έπινε τον καφέ του, μετακινήθηκε το φλιτζάνι πάνω στον χάρτη και κάλυψε το σημείο όπου βρίσκεται η Μάλτα. Μάταια λοιπόν έψαχνε ο κυβερνήτης να εντοπίσει το νησί και τελικά απελπισμένος έστειλε τηλεγράφημα στην Τουρκία, λέγοντας «Μάλτα

Θέση της Μάλτας στον χάρτη